

Ins & outs van weidebeheer

Van knollenveld naar paardenwei

De aanblik van een paardenwei tegen het einde van de winter, stemt vaak niet zo vrolijk. Remsporen, verlepte graspolletjes, blubber en molshopen... Hoe transformeer je dat afgetrapte knollenveld tot een grazig groen weiland?

TEKST: JANINE VERSCHURE | FOTO'S: SHUTTERSTOCK

'Een grasmat blijft mooier als er verschillende grazers op lopen'

Bemesten

Krabbenborg: 'Sommige paardeneigenaren denken dat het niet goed is om een paardenwei te bemesten, omdat het gras daardoor te rijk aan voedingsstoffen zou worden. Als je het weiland echter niet regelmatig bemest, is de kans groot dat de kwaliteit van het gras terugloopt. Mest zorgt ervoor dat het gras een langere groeiperiode heeft en een betere voedingswaarde krijgt, dat is gezond voor paarden. Om te bepalen welke meststoffen de bodem nodig heeft, is het verstandig om ongeveer elke tien jaar een grondmonster te nemen en dat te laten analyseren. Zo weet je hoe het weiland er bij ligt qua bemesting, welke stoffen de grond nodig heeft. Aan de hand van die analyse kun je dan een bemestingsplan opstellen, zodat de voedingswaarde van het gras is afgestemd op jouw paarden.'

Dierlijke mest

Dierlijke mest (drijfmest of 'ruige' mest) is prima geschikt om het paardenweiland van de nodige voedingsstoffen te voorzien. Het voordeel van dierlijke mest is dat de meststoffen verspreid over het weideseizoen vrijkomen. Juist omdat dit zo langzaam gaat, heeft de weide er het hele seizoen profijt van. Krabbenborg: 'De meeste loonwerkers en boeren injecteren rond de dertig kuub dierlijke mest per hectare. Over het algemeen is het voor een paardenweide voldoende om een twintig kuub per hectare te laten injecteren. Varkensmest bevat over het algemeen hogere gehalten aan meststoffen dan rundveemest waardoor het gras te rijk wordt voor paarden. Daarom gebruiken de meeste paardeneigenaren rundveedrijfmest.' Kippenmest is meestal

een droge mestsoort die slechts beperkt beschikbaar is. Deze mest wordt nauwelijks gebruikt om paardenweides te bemesten.

Kunstmest

Veel paardenweilanden worden bemest met kunstmest die ook op koeienweilanden gebruikt wordt. Er is echter ook speciale paardenkunstmest. Voordeel hiervan is dat de stikstof in deze mest verspreid over het weideseizoen vrijkomt. Bij standaard kunstmest komen de NPK (stikstof, fosfaat, kalium) binnen enkele dagen vrij. Dat geeft een groeispruit en een hoge voedingswaarde die de koe omzet in melk maar een paard in vet. Krabbenborg: 'Een ander voordeel van paardenkunstmest is dat er weinig uitspoeling is van stikstof en dat je daardoor zo'n 25 procent minder kunstmest hoeft te strooien.'

MEST RIJDEN: DE REGELS

- Op grasland: uitrijden van drijfmest mag vanaf 16 februari tot 1 september op alle grondsoorten.
- Vaste mest uitrijden is toegestaan vanaf 1 februari tot 1 september op zand en lössgrond.
- Op klei- en veengrond mag je vanaf 1 februari tot 16 september vaste mest uitrijden.

Zaaien

Het is verstandig om regelmatig de wei een keer op nieuw in te zaaien of anders zo ongeveer eens in de tien jaar door te zaaien. Daarbij brengt je nieuw graszaad in de bestaande grasmat. De afgelopen winter zullen niet veel weilanden ernstige vorstschade hebben opgelopen, maar als een weiland veel open plekken heeft, kan het verstandig zijn om komend voorjaar de boel door te zaaien. Krabbenborg: 'Het is verstandig om daarvoor een graszaadmengsels speciaal voor paarden te gebruiken. In 'normale' graszaadmengsels zit veel snelgroeiend Engels raaigras. Dat is productiegras, ontwikkeld om veel voedingswaarde te geven aan ruwvoer voor koeien, zodat die veel melk kunnen produceren. Voor paarden hebben we liever ruwvoer met meer structuur en wat lagere energie- en suikergehaltes. Bovendien is koeiengras slecht bestand tegen de manier waarop paarden grazen. Koeien snijden gras af met de tong en er blijft altijd een redelijk lang gras staan. Paarden 'millimeteren' het gras met hun tanden. Gras begint weer te groeien vanuit 'het groeipuntje', daar waar de blaadjes uit de stengel komen. Als het groeipuntje is opgegeten, komt het gras moeilijk weer op gang.'

ZELF DOORZAAIEN?

'Met de hand wat graszaad op het weiland strooien zal niet echt goed werken', zegt Rob Krabbenborg. 'Het zaad moet wel de grond in. Loonwerk- of tuinbedrijven hebben machines waarmee dat zo gedaan is.'

Een goed paardenmengsel bevat dan ook gras met een heel laag groeipunt (dicht bij de grond), zodat het weer snel kan aangroeien.'

Onkruid en bossen

Krabbenborg: 'Als een wei vol staat met planten die er niet in thuishoren is het vaak het beste om een loonwerker laten komen. Die kan spuiten tegen onkruiden met het middel MCPA. Dit wordt gebruikt als onkruidbestrijdingsmiddel tegen eenjarige en overblijvende tweezaadlobbige onkruiden zoals distel, boterbloem, paardenbloem, kruiskruid, heermoes. MCPA werkt via het blad.' Om een goede weide te behouden en wormen het leven zuur te maken

(zie kader 'wormen') is het aan te bevelen af en toe de 'bossen' gras, die vaak ontstaan rondom mest die is blijven liggen in de wei, te maaien. Daarna volgt het slepen. Slepen kan het beste vroeg in het seizoen, als het gras nog niet is begonnen te groeien. Slepen egaliseert de wei: molshopen, mestballen, gaten in de wei die door de paardenhoeven zijn gemaakt worden zo veel mogelijk gladgestreken. Krabbenborg: 'Het mooiste is om na het slepen de grond nog een keer aan te rollen met een zware wals.'

Wormen en het weiland

Praktisch elk paard is besmet met inwendige parasieten. Zo'n besmetting loopt hij op doordat hij wormen-

larven of -eitjes opeet die in het gras liggen. In het lichaam ontstaan uit die larven en eitjes wormen, die hun kwaadaardige werk doen in het paardenlichaam.

Om een mooie grasmat te houden en wormen het leven zuur te maken, zou het het beste zijn om alle paardenmest uit de wei te verwijderen. Voor veel paardenhouders is dat echter een ondoenlijke zaak. Kleine herkauwers als schapen en geiten grazen de bossen gras kaal die vaak rondom de mesthopen van paarden ontstaan. Bovendien zijn ze niet gevoelig voor de wormen van paarden, terwijl paarden geen last hebben van de inwendige parasieten die geiten en schapen plagen. Als paarden en kleine herkauwers samen grazen op hetzelfde weiland, neemt de infectiedruk beduidend af. Geen schapen bij de hand? Dan is het sowieso verstandig om geregeld het weiland te slepen. Doe dit liefst als het droog en zonnig weer is.

Een vochtige hoop mest is een paradijs voor larven van wormen. Als je het weiland sleept bij droog weer, worden de wormeitjes en larven blootgesteld aan de zon, en daar gaan ze dood van. Als het echter nog koud en vochtig is, hebben de babyparasietjes veel minder last van het slepen.

Nadelen van grazig groen gras

Bloemetjes, bijtjes, zonnestrallen, zomerkriebels en heel veel vers gras: daar worden paarden blij van. Het is echter belangrijk te weten dat zo'n mooi groen weiland ook nadelen kent, want (veel) gras eten brengt risico's met zich mee. Paarden die zich overeten, kunnen last krijgen van onder andere diarree of koliek. Ook kan een overmaat aan gras een rol spelen bij het ontstaan van hoefbevangenheid.

Er wordt nog steeds volop wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het ontstaan van hoefbevangenheid

OMHEINING

Als we het hebben over een 'mooi weiland' denken we vaak in de eerste plaats aan 'mooi gras', maar ook de omheining vormt een punt van aandacht. Het spreekt voor zich dat het verstandig is om, voordat de paarden weer naar buiten gaan, de omheining aan een kritische blik te onderwerpen. Loop een keer rond het weiland en kijk of alles nog recht en stevig staat. Zijn er geen losse planken, draden, gaten of kieren? Een extra check of de omheining nog veilig is voor je paard, is in het voorjaar geen overbodige luxe.

(laminitis). De naam Laminitis verwijst naar de lamellen waarmee het hoefbeen aan de hoefwand vastzit. Bij hoefbevangenheid is deze verbinding ontstoken en in het ernstigste geval kunnen de lamellen grotendeels losraken. Vaak herken je deze aandoening doordat het paard of de pony met gestrekte voorbenen staat om zijn pijnlijke voorhoeven te ontlasten. Daarbij brengt hij zijn gewicht op de achterhand. Overmatige opname van fructaan uit het gras kan een factor zijn bij het ontstaan van hoefbevangenheid, vooral in het voorjaar maar ook in het najaar. Over wat er dan precies gebeurt en welke stoffen hoefbevangenheid veroorzaken, bestaat nog veel onduidelijkheid: zelfs de geleerden zijn het hier nog niet over eens. Vaak wordt er gesproken over 'suikers' in het gras die ervoor zorgen dat een paard hoefbevangen raakt maar zo simpel ligt het niet; het gaat hier om verschillende stoffen. Vers gras bevat inderdaad veel suiker maar hiermee wordt eigenlijk de opslagvorm van suiker in de plant bedoeld. Dat is 'fructaan'. Wat we echter wel zeker weten is het volgende: om te voorkomen dat paarden ziek worden van een overdaad aan gras, is het belangrijk ze niet onbeperkt te laten grazen. Zeker in het voorjaar is het verstandig de periodes dat ze buiten staan langzaam op te bouwen.

VOER VOOR DE PAARDENWEI

- Voor de jeugdgroei van de wortels is **fosfor** erg belangrijk, waardoor de jonge grasplantjes meer voedingsstoffen uit de bodem kunnen halen. Onkruiden en slechtere grassoorten worden door een goede fosfaat-toestand teruggedrongen. Daarnaast is fosfor voor het paard een belangrijke bouwsteen voor ontwikkeling van het beendergestel. Fosfor die in de bodem zit wordt in het voorjaar moeilijk opgenomen door de plant. In een meststof voor paardenweides is fosfor dus belangrijk
- Het bladgroen vindt in **magnesium** een belangrijke bouwsteen. De magnesiumbehoefte van paarden is vrij groot. Over het algemeen zijn magnesiumgehalten in de bodem laag of gehalten aan bijvoorbeeld kalium te hoog, waardoor magnesium moeilijk wordt opgenomen. Vandaar dat het belangrijk is een paardenwei van extra magnesium te voorzien. Onder andere in speciale meststof voor de paardenwei zit voldoende magnesium om aan de behoefte van paarden te voldoen.
- Veel paardenkunstmest bevat natrium (zout), maar je kunt ook een beperkte hoeveelheid **landbouwzout** strooien. Een voordeel van zout is dat het gras daardoor lekkerder wordt voor paarden. Krabbenborg: 'Maar wat extra zout is voor paarden sowieso vaak welkom. Met name paarden die veel werken, hebben extra behoefte aan natrium.'
- Bij veel paardenweides is de pH-waarde veel te laag. De bodem is verzuurd. In een zure bodem is het voor een plant moeilijker om voedingsstoffen op te nemen. Een zure bodem 'repareren' kan door **kalk** te strooien. Doe dat liefst in het najaar, dan heeft de kalk de hele winter om in te werken en is de bodem in het voorjaar weer op peil. Krabbenborg: 'Streefwaarde voor een bodem is een pH tussen de 4,8 en 5,5. Als de pH lager is dan 4,5 is de bodem te zuur.'